

Pokyny pro autorství ve vědeckých publikacích pracovníků Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR

Publikace ve vědeckých recenzovaných časopisech jsou základní prezentací výsledků vědeckého výzkumu. Při publikování a autorství, stejně jako ve všech ostatních aspektech výzkumu, se očekává, že se vědci budou řídit zásadami etického chování ve výzkumu, stanovenými v [Etickém kodexu pracovníků vědeckých oddělení Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR](#).

Tyto 'Pokyny pro autorství ve vědeckých publikacích' zahrnují specifické zásady správného chování při publikování a uvádění autorství s ohledem na konkrétní situace v daných oblastech výzkumu v našem ústavu.

ROZSAH A POUŽITÍ

Tyto Pokyny platí pro všechny zaměstnance a studenty Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR (dále Ústav). Ústav plně podporuje publikační praxi v souladu s [Evropskou chartou pro výzkumné pracovníky](#).

Účelem těchto Pokynů je prosazovat nejvyšší zásady etického publikování a předcházet nekalým praktikám. Jakékoli pokusy o nepřiměřené vyvíjení nátlaku nebo ovlivňování akcí nebo rozhodnutí, které nejsou v souladu s těmito Pokyny, by měly být řešeny, co nejdříve v procesu přípravy všech publikací.

OBECNÉ ZÁSADY

Všichni vědci, kteří se podílejí na práci vedoucí k publikaci, by se měli dohodnout na:

- autorství
- uznání dalších příspěvků k publikaci
- uvedení všech zdrojů financování
- deklaraci všech střetů zájmů

Doporučuje se, aby tyto otázky byly projednány předem, nejlépe před zahájením studie. V případě jakýchkoli změn je třeba je projednat a dohodnout bez zbytečného odkladu. Finanční prostředky na výzkum by se měly využívat efektivně, a předchozí výzkum by se neměl opakovat, pokud to není nezbytné pro ověření, doplnění nebo srovnání.

Autoři by se měli snažit o publikování ve vysoce kvalitních recenzovaných mezinárodních časopisech.

URČENÍ AUTORSTVÍ

Autor je osoba, která podstatným způsobem intelektuálně přispěla k publikovanému dílu.
Právo na autorství v našem ústavu vyplývá z některého z následujících bodů:

- koncepce projektu, ze kterého vychází publikace;
- podstatný příspěvek ke koncepci nebo návrhu studií a experimentů a jejich realizaci;
- získávání, analýza, interpretace nebo modelování dat pro studie;
- vypracování publikace nebo její podstatné revize nebo přepracování.

Situace, kdy „ghost author“ podstatně přispívá, avšak není přiznán, není přijatelná. Menší jazykové úpravy neznamenají významný přínos.

Všichni autoři přebírají veřejnou odpovědnost za obsah publikovaného díla. Proto by měli být dostatečně zapojeni do všech tří částí procesu publikování:

- spoluúčast na jedné z přípravných fází (plánování, koncepce, design, provedení, analýza nebo interpretace);
- tvorba rukopisu nebo jeho revize z hlediska intelektuálního a vědeckého obsahu;
- konečné schválení verze, která má být odeslána k publikování nebo po revizi zveřejněna.

Všichni autoři musí přijmout:

- odpovědnost za úplnost a ověřitelnost výsledků a za jejich nezkreslenou interpretaci, zejména pak za část, na které se přímo podíleli
- zodpovědnost za všechny aspekty práce v míře zajišťující možnost prošetření a vyřešení otázek souvisejících se správností nebo integritou kterékoli její části.

Všichni autoři nesou plnou odpovědnost za obsah publikace, není-li uvedeno jinak.

Pořadí autorů. Všichni autoři by se měli shodnout na pořadí, ve kterém budou autoři uvedeni. Nejsou stanovena komplexní pravidla týkající se jejich pořadí. Kdykoli je to možné, mělo by být rozhodnutí učiněno, co nejdříve před začátkem koncipování publikace. V úvahu by měly být vzaty tyto zásady:

Prvním autorem je obvykle osoba, která provedla hlavní práci, která vedla k publikaci. První autor může být také označen jako korespondenční autor. V některých časopisech je možné označit dva autory, jakožto společné („joint“) první autory.

Každý spoluautor je zodpovědný za zvážení, zda si jeho nebo její role zasluhuje autorství. Všichni spoluautoři by měli dostat příležitost k revizi a schválení rukopisu před jeho odesláním k publikování.

Korespondenční autor je v konečném důsledku odpovědný za zajištění toho, aby všichni autoři splnili požadavky na autorství, stejně jako za zajištění integrity samotného díla. Specifickou úlohou korespondenčního autora je zajistit informovanost všech autorů o publikačním procesu a komunikaci s vydavateli a čtenáři. Korespondenčním autorem bývá obvykle hlavní řešitel projektu, jehož je dílo součástí.

Pro autorství jsou **nepřijatelné** následující role:

- "Guest" autoři, kteří zjevně nepřispívají k žádným výsledkům, ale jsou uvedeni mezi autory, aby pomohli zvýšit šance na zveřejnění;
- "Gift" autoři, jejichž příspěvek je založen pouze na mírném přidružení ke studii. Vedoucí oddělení nemají automatické právo na autorství.

PODĚKOVÁNÍ

Jednotlivcům, kteří nesplňují požadavky na autorství, ale mají cenný podíl na výsledku díla by mělo být poděkováno za jejich pomocnou roli při tvorbě publikace. Autoři přiznávají uznání za důležitou práci a duševní příspěvi ostatních, včetně spolupracovníků, asistentů. Jednotlivcům, kteří poskytli technickou či analytickou spolupráci, patří poděkování, ale neuvádí se jako autoři. V poděkování se uvádí i veškerý způsob grantového, smluvního nebo darovacího financování díla, včetně konkrétního čísla projektu.

AUTORSKÉ SPORY

Stanovení autorských rolí je často složité, citlivé a potenciálně kontroverzní. Aby nedocházelo k nejasnostem a konfliktům, měla by být diskuse o přiřazování autorství zahájena na počátku vývoje jakékoli publikace vznikající ve spolupráci. V případě sporů, které nelze vyřešit smírně, by se jednotlivci měli v nejranější možné fázi obrátit na ombudsmana Ústavu.

AFILIACE

Jednotlivci, kteří splňují kritéria autorství, by měli být zahrnuti jako autoři bez ohledu na jejich institucionální afiliaci. Afiliace by měly odpovídat místu, kde autor svůj příspěvek vykonával. Tato povinnost se vztahuje také na krátkodobé smlouvy a stáže. Pokud se autor následně přestěhoval, může být také uvedena aktuální adresa. Publikace s dvojí afiliací jsou povoleny pouze tehdy, jsou-li výslovně odůvodněny, například pokud je práce součástí univerzitních studijních povinností. Všechny publikace, které jsou výsledkem práce ústavu, musí být schváleny vedoucím oddělení nebo zástupcem ředitele pro vědu podle [Směrnice SM-09 Zacházení s duševním vlastnictvím](#).

K tvorbě těchto Pokynů byly použity následující dokumenty:

- [Evropská charta pro výzkumné pracovníky](#) © European Communities, 2005; ISBN 92-894-9311-9;
- [Etický kodex výzkumných pracovníků Akademie věd České republiky](#), Interní právní předpisy AV ČR, KAV–2952/SVR/2016 Addendum č. 3 z 22. prosince 2016;
- [Elsevier Ethics in Research & Publication](#), 2017;
- [Guidance on Authorship in Scholarly or Scientific Publications](#). Yale University, 2019;
- [Publication and authorship](#). RESEARCH INTEGRITY: An introduction to the responsible conduct of research. University of Oxford, 2017;
- [How to handle authorship disputes: a guide for new researchers](#). Committee on Publication Ethics (COPE) Report 2003.

Tento dokument byl vypracován jako součást projektu 'Rozvoj kapacit ÚFCH JH, v. v. i. pro výzkum a vývoj' (Reg. č. CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_028/0006251), financovaný MŠMT a EU - Evropské strukturální a investiční fondy v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.